

Útvar: Oddělení řízení fyto-sanitárních rizik
Vyřizuje: Ing. Martina Jurášková
E-mail: martina.juraskova@ukzuz.cz
Telefon: +420 235 010 344
Adresa: Ztracená 1099/10, Praha 6, 16100

Č. j.: UKZUZ 038259/2020

Datum: 9. 3. 2020

Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování škodlivého organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*)

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“), jako věcně příslušný správní úřad podle § 72 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“),

nařizuje

podle § 76 odst. 2 věty druhé a § 76 odst. 2 písm. a) zákona a v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/2032 níže uvedená mimořádná rostlinolékařská opatření k ochraně proti zavlékání a rozšiřování škodlivého organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*).

Čl. 1

Pojmy

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „dotčenými rostlinami“ rostliny borovice (*Pinus* spp.) a douglasky tisolisté (*Pseudotsuga menziesii*); včetně řezaných větví, vánočních stromků, osiva a šišek;
- b) „místem produkce“:
 - a) jakékoliv prostory nebo soubor polí obhospodařované jako jediná produkční nebo hospodářská jednotka nebo
 - b) lesní porost určený pro produkci nebo sklizeň semen dotčených rostlin;
- c) „dřevěným obalovým materiálem“ dřevěný obalový materiál ve formě beden, krabic, laťových beden, bubnů a podobných obalů, jednoduchých palet, skříňových palet a jiných nakládacích plošin, nástavců palet, prokladů, bez ohledu na to, zda je skutečně používán k přepravě předmětů různého druhu, kromě surového dřeva o tloušťce 6 mm nebo menší, dřeva zpracovaného pomocí klihu, tepla a tlaku či jejich kombinací a prokladů k podepření zásilek dřeva, které jsou vyrobeny ze dřeva stejného druhu a stejné kvality, jako je dřevo v zásilkách, a které splňují stejné fyto-sanitární požadavky EU jako dřevo v zásilce.

Čl. 2

Opatření po zjištění výskytu nebo podezření na výskyt *Fusarium circinatum*

Každá osoba, která má podezření na výskyt nebo zjistí výskyt *Fusarium circinatum*, neprodleně informuje ÚKZÚZ podle článku 14, odst. 1 a článku 15., odst.1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 a poskytne mu všechny příslušné informace týkající se výskytu nebo podezření na výskyt *Fusarium circinatum*.

Čl. 3

Přemísťování dotčených rostlin

1. Dotčené rostliny určené k pěstování mohou být přemísťovány v České republice, z jiných členských států EU do České republiky a z České republiky do jiných členských států EU pouze v případě, že jsou doprovázeny rostlinolékařským pasem.

Uvedený rostlinolékařský pas může být vydán pro dotčené rostliny určené k pěstování, je-li splněna jedna z těchto podmínek:

- a) rostliny byly pěstovány trvale nebo od jejich dovozu do EU v místě produkce nacházejícím se mimo vymezené území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*;
 - b) rostliny pocházejí z místa produkce, včetně jeho okolí o poloměru nejméně 1 km, na němž nebyly během úředních každoročních prohlídek v průběhu dvou let před jejich přemístěním pozorovány žádné příznaky výskytu *Fusarium circinatum* a před přemístěním byly otestovány reprezentativní vzorky z každé partie a byly shledány prostými *Fusarium circinatum*.
2. Dotčené rostliny, jiné než rostliny určené k pěstování, mohou být přemísťovány z vymezeného území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, na území ČR pouze tehdy, jsou-li doprovázeny rostlinolékařským pasem.

Uvedený rostlinolékařský pas může být vydán pouze v případě, že uvedené dotčené rostliny pocházejí z místa produkce, včetně jeho okolí o poloměru nejméně 1 km, v němž nebyly během úředních každoročních prohlídek v průběhu dvou let před jejich přemístěním pozorovány žádné příznaky výskytu *Fusarium circinatum* a před přemístěním byly otestovány reprezentativní vzorky z každé partie a byly shledány prostými *Fusarium circinatum*.

3. Odchylně od odstavce 1 se nevyžaduje rostlinolékařský pas pro přemísťování dotčených rostlin určených k pěstování, jejichž příjemcem je jakákoli osoba, která jedná pro účely, jež nespadají do oblasti její obchodní, podnikatelské nebo profesní činnosti, a která získává uvedené rostliny pro vlastní potřebu.
4. Odchylka podle odstavce 3 se však nepoužije na přemísťování z vymezeného území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, do ČR.

Čl. 4

Přemísťování určitého dřeva a určité samostatné kůry z vymezených území, v nichž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum* do ČR

1. Níže uvedený materiál může být přemísťován z vymezeného území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, na území ČR, pouze tehdy, je-li doprovázen rostlinolékařským pasem:
 - a) dřevo dotčených rostlin jiné než dřevěný obalový materiál;

b) dřevo jehličnanů (*Pinales*) ve formě dřevěných štěpků, třísek, pilin, hoblin, zbytků a odpadu získaných zcela nebo zčásti z těchto jehličnanů a

c) samostatná kůra jehličnanů (*Pinales*).

Uvedený rostlinolékařský pas může být vydán pouze tehdy, pokud materiál byl podroben vhodnému tepelnému ošetření tak, že bylo dosaženo v celém profilu dřeva (popřípadě kůry) teploty nejméně 56 °C nepřetržitě po dobu nejméně 30 minut.

Čl. 5

Přemísťování dřevěného obalového materiálu z vymezených území, v nichž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, do ČR

Dřevo jehličnanů ve formě dřevěného obalového materiálu může být přemísťováno z vymezeného území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, na území ČR, pouze tehdy, jsou-li splněny tyto podmínky:

a) materiál je vyroben z odkorněného dřeva specifikovaného v mezinárodním standardu pro fytosanitární opatření č. 15 „Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu“;

b) materiál byl podroben jednomu ze schválených ošetření specifikovaných v příloze I mezinárodního standardu pro fytosanitární opatření č. 15;

c) materiál je opatřen značkou specifikovanou v příloze II mezinárodního standardu pro fytosanitární opatření č. 15, která potvrzuje, že dřevěný obalový materiál byl podroben schválenému fytosanitárnímu ošetření v souladu s uvedeným standardem.

Čl. 6

Dovoz dotčených rostlin do ČR

Dotčené rostliny mohou být dovezeny z neevropských třetích zemí na území ČR pouze tehdy, pokud jsou doprovázeny rostlinolékařským osvědčením, které v kolonce „Dodatkové prohlášení“ obsahuje jedno z těchto prohlášení:

a) rostliny byly trvale pěstovány v zemi, kde není znám výskyt *Fusarium circinatum*;

b) rostliny byly trvale pěstovány v oblasti, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle mezinárodních standardů pro fytosanitární opatření za prostou *Fusarium circinatum*;

c) rostliny pocházejí z místa produkce, včetně jeho okolí o poloměru nejméně 1 km, na němž nebyly během úředních prohlídek v průběhu dvou let před jejich přemístěním pozorovány žádné příznaky napadení působeného *Fusarium circinatum* a bezprostředně před vývozem z nich byly odebrány a otestovány reprezentativní vzorky z každé partie a byly shledány prostými *Fusarium circinatum*.

Čl. 7

Dovoz určitého dřeva a určité samostatné kůry do ČR

1. Dřevo dotčených rostlin, jiné než ve formě dřevěných štěpků, třísek, pilin, hoblin, zbytků a odpadu, a samostatná kůra, získané zcela nebo zčásti z dotčených rostlin a jiné než ve formě

dřevěného obalového materiálu, pocházející z neevropských třetích zemí může být dovezeno na do ČR pouze tehdy, je-li doprovázeno rostlinolékařským osvědčením.

2. Uvedené osvědčení musí v kolonce „Dodatkové prohlášení“ obsahovat jedno z těchto prohlášení:
 - a) dřevo nebo samostatná kůra pochází ze země, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro rostlinolékařská opatření za prostou *Fusarium circinatum*;
 - b) dřevo nebo samostatná kůra pochází z oblasti, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro rostlinolékařská opatření za prostou *Fusarium circinatum*;
 - c) dřevo (nebo samostatná kůra) bylo podrobena (nebo byla podrobena) vhodnému tepelnému ošetření tak, že bylo dosaženo v celém profilu dřeva (popřípadě kůry) teploty nejméně 56 °C nepřetržitě po dobu nejméně 30 minut; provedení tepelného ošetření se prokáže značkou „HT“ na dřevě nebo jakémkoli jeho obalu v souladu s běžnou praxí, jakož i v osvědčení.
3. Dřevo jehličnanů (*Pinales*) ve formě dřevěných štěpků, třísek, pilin, hoblin, zbytků a odpadu, a samostatná kůra, získané zcela nebo zčásti z těchto jehličnanů pocházejících z neevropských třetích zemí mohou být dovezeny na území ČR pouze tehdy, jsou-li doprovázeny rostlinolékařským osvědčením.
4. Uvedené osvědčení musí v kolonce „Dodatkové prohlášení“ obsahovat jedno z těchto prohlášení:
 - a) dřevo nebo samostatná kůra pochází ze země, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro rostlinolékařská opatření za prostou *Fusarium circinatum*;
 - b) dřevo nebo samostatná kůra pochází z oblasti, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro rostlinolékařská opatření za prostou *Fusarium circinatum*;
 - c) dřevo (nebo samostatná kůra) bylo podrobena (nebo byla podrobena) vhodnému tepelnému ošetření tak, že bylo dosaženo v celém profilu dřeva teploty (popřípadě kůry) nejméně 56 °C nepřetržitě po dobu nejméně 30 minut; provedení tepelného ošetření se prokáže značkou „HT“ na dřevě nebo jakémkoli jeho obalu v souladu s běžnou praxí.

Čl. 8

Opatření na území ČR při potvrzení výskytu *Fusarium circinatum*

1. Pokud se na území ČR potvrdí výskyt *Fusarium circinatum*, stanoví ÚKZÚZ vymezené území, v němž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum*, které sestává:
 - a) ze zamořené zóny, v níž byl potvrzen výskyt *Fusarium circinatum* a která zahrnuje všechny rostliny, o nichž je známo, že jsou napadeny, nebo které vykazují známky nebo příznaky možného napadení nebo které by mohly být nebo byly kontaminovány či napadeny *Fusarium circinatum*, a
 - b) z nárazníkové zóny obklopující zamořenou zónu s hranicí nejméně 1 km za hranicí zamořené zóny.
2. V případě, že se některé nárazníkové zóny překrývají nebo si jsou zeměpisně blízké, stanoví se širší vymezené území, která zahrnuje příslušná vymezená území a území mezi nimi.
3. Pokud se výskyt *Fusarium circinatum* potvrdí v nárazníkové zóně, vymezení zamořené zóny i nárazníkové zóny se okamžitě přezkoumá a odpovídajícím způsobem změní.

4. Pokud při úředních průzkumech není ve vymezeném území zjištěn výskyt *Fusarium circinatum* během dvou po sobě následujících let, může být toto vymezení zrušeno.
5. Jestliže je to odůvodněno vývojem příslušného fyto-sanitárního rizika, ÚKZÚZ vymezené území odpovídajícím způsobem upraví.
6. Odchylně od odstavce 1 může ÚKZÚZ rozhodnout, že vymezené území nestanoví, pokud existují důkazy o tom, že výskyt *Fusarium circinatum* je ojedinělým zjištěním, uvedený organismus se neusídlil a rozšiřování *Fusarium circinatum* není možné vzhledem k podmínkám, za jakých byly dotčené rostliny, jakož i dřevo, samostatná kůra nebo dřevěný obalový materiál dotčených rostlin nebo jehličnanů pěstovány nebo skladovány.
7. V případě uvedeném v odstavci 6 ÚKZÚZ:
 - a) přijme okamžitá opatření k zajištění rychlé eradikace *Fusarium circinatum* a vyloučení možnosti jeho rozšiřování, jakož i k likvidaci jakéhokoli napadeného materiálu;
 - b) provádí po dobu nejméně dvou let pravidelné a vhodné průzkumy, aby se zjistilo, zda byly napadeny i jiné rostliny než ty, u nichž byl výskyt *Fusarium circinatum* zjištěn původně. Uvedené průzkumy se provedou v zóně obklopující zamořenou zónu s hranicí nejméně 1 km za hranicí zamořené zóny;
 - c) přijme jakákoli jiná opatření, která mohou přispět k eradikaci *Fusarium circinatum*, s přihlédnutím k mezinárodnímu standardu pro fyto-sanitární opatření č. 9 „Pokyny pro programy eradikace škodlivých organismů“ a při uplatnění integrovaného přístupu podle zásad stanovených v mezinárodním standardu pro fyto-sanitární opatření č. 14 „Uplatnění integrovaných opatření v systémovém přístupu při řízení rizika škodlivých organismů“.

Čl. 9

Eradikační opatření ve vymezeném území

1. ÚKZÚZ nařídí ve vymezeném území tato opatření:
 - a) okamžité odstranění rostlin, o nichž je známo, že jsou napadeny *Fusarium circinatum*, a rostlin, které vykazují příznaky možného napadení uvedeným organismem nebo u nichž existuje podezření na napadení *Fusarium circinatum*;
 - b) odstranění dotčených rostlin v okruhu 100 m kolem napadených rostlin;
 - c) jakékoli jiné opatření, které může přispět k úplné eradikaci *Fusarium circinatum*, s přihlédnutím k mezinárodnímu standardu pro fyto-sanitární opatření č. 9 a při uplatnění integrovaného přístupu podle zásad stanovených v mezinárodním standardu pro fyto-sanitární opatření č. 14.
2. Odchylně od odstavce 1 se nemusí odstranit dotčené rostliny, u nichž byly odebrány vzorky a které byly testovány pro účely úředního průzkumu a u nichž bylo potvrzeno, že nejsou napadeny *Fusarium circinatum*.

Čl. 10

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se „Rozhodnutí Státní rostlinolékařské správy o nařízení mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlečení a rozšíření škodlivého organismu houby *Gibberella circinata* Nirenberg & O'Donnell (anamorfni stadium *Fusarium circinatum* Nirenberg & O'Donnell)“ vydané pod čj. SRS 011474/2007 dne 14. 9. 2007.

Čl. 11

Sankce

Za porušení povinností stanovených tímto nařízením může ÚKZÚZ uložit pokutu fyzickým osobám podle ustanovení § 79d odst. 1 písm. a) nebo c) zákona do výše 50 000 Kč, nebo právnickým a podnikajícím fyzickým osobám podle ustanovení § 79h odst. 1 písm. a) nebo b) zákona do výše 6 000 000 Kč.

Čl. 12

Účinnost a použitelnost

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení; za den jeho vyhlášení se považuje den jeho vyvěšení na úřední desce Ministerstva zemědělství České republiky.

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ÚKZÚZ

Datum vyvěšení na úřední desce ÚKZÚZ:

Datum vyvěšení na úřední desce MZe:

Datum sejmutí z úřední desky ÚKZÚZ:

Datum sejmutí z úřední desky MZe:

Útvar: Oddělení rostlinolékařské kontroly a dozoru Č. j.: UKZUZ 038259/2020
Vyřizuje: Ing. Martina Jurášková
E-mail: petr.kroutil@ukzuz.cz
Telefon: +420 720 998 793
Adresa: Ztracená 1099/10, Praha 6, 16100 Datum: 9. 3. 2020

Důvodová zpráva k Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování škodlivého organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*), č.j. UKZUZ 038259/2020, ze dne 9. 3. 2020

V důsledku zjištění výskytu houbového patogenu *Fusarium circinatum* v roce 2006 ve Španělsku a po zvážení možných dopadů tohoto patogenu pro území EU nařídila Evropská komise v roce 2007 dočasná mimořádná opatření proti zavlékání *Fusarium circinatum* do EU a proti jeho rozšiřování na území EU, a to rozhodnutím Komise 2007/433/ES. V České republice byla tato opatření zavedena rozhodnutím Státní rostlinolékařské správy čj. SRS 011474/2007 ze dne 14. září 2007.

Od března 2019 byl tento škodlivý organismus zařazen mezi regulované škodlivé organismy v příloze I části A kapitole II směrnice Rady 2000/29/ES. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) zveřejnil v roce 2010 stanovisko k posouzení rizika *F. circinatum* pro území EU a hodnocení možností pro řízení rizik. Patogen, který napadá rostliny rodu borovice (*Pinus* spp.) a druhu douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) je v současné době přítomen v Portugalsku a Španělsku a vyskytuje se převážně ve školkách a lesích, ale i v soukromých zahradách. Uvedené členské státy přijaly vnitrostátní opatření pro boj proti tomuto organismu a jeho eradikaci, aby se zabránilo jeho dalšímu zavlékání a rozšiřování na jejich území.

Na základě každoročních úředních průzkumů výskytu tohoto patogenu prováděných členskými státy v souladu s rozhodnutím 2007/433/ES a vědeckého stanoviska poskytnutého úřadem EFSA se dospělo k závěru, že *F. circinatum* se sice již vyskytuje v částech území EU, ale že zamořená oblast je podstatně menší než ohrožená oblast, mimo jiné s ohledem na ekoklimatické údaje, rozmístění potenciálních hostitelů a velmi vysoký potenciál pro usídlování tohoto patogenu. Proto Komise přistoupila k aktualizaci opatření proti *F. circinatum*. Tato opatření by měla zajistit včasné zjištění tohoto patogenu na území EU, jeho eradikaci v případě zjištění výskytu a požadavky na dovoz z neevropských třetích zemí a přemísťování dotčených rostlin (včetně osiva a šišek obsahujících semena určených pro pěstování), konkrétních forem dřeva a dřevěného obalového materiálu z vymezených oblastí v rámci EU.

Proto bylo vydáno prováděcí rozhodnutí Komise 2019/2032, kterým se stanoví opatření proti zavlékání organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*) do Unie a proti jeho rozšiřování na území Unie a kterým se zrušuje rozhodnutí 2007/433/ES. ÚKZÚZ proto nařizuje odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření č.j. UKZUZ 038259/2020, ze dne 9. 3. 2020, a ruší nařízení Státní rostlinolékařské správy čj. SRS 011474/2007.

Popis a šíření

Houba napadá vegetativní i generativní orgány hostitelských dřevin v různých stádiích vývoje: šišky, semena, semenáčky, sazenice, stromy. Infikuje hostitelské rostliny pomocí makrokonidií a mikrokonidií, které se šíří větrem, nebo s pomocí přenašečů. Patogen proniká do hostitelské dřeviny poraněními (především na větvích). Vstupní bránou infekce je často také poškození způsobené hmyzem. Pro vznik infekce je důležitá vlhkost a vyšší teploty.

Větve a kmeny borovic mohou být infikovány v jakémkoliv stádiu. Infekce obvykle začíná jako rakovina a odumírání tenkých větví. Nad místem infekce jehličí vadne, stává se chlorotické a posléze červená a hnědná. Na povrchu větví se také začne vyskytovat charakteristický výtok pryskyřice. Rozsáhlejší napadení může vést k masivnímu prosychání stromů od vrcholku směrem dolů. Při infekci kmene a silnějších větví dochází k produkci velkého množství pryskyřice, což dřevinu oslabuje a urychluje její odumírání. Napadení celého obvodu kmene může vést k odumření stromu.

Napadení kořenového systému je nejčastěji pozorováno na mladých rostlinách borovic v lesních školkách nebo plantážích vánočních stromků, ale může se také vyskytovat na obnažených kořenech starších stromů. Na plantážích vánočních stromků může patogen rozsáhle kolonizovat kořenový systém a působit hnědé diskolorace a rozklad povrchové vrstvy kořenů. Na nadzemní části nejsou symptomy zpravidla patrné, dokud houba nedosáhne kořenového krčku a neobklopí kmen. V další fázi dochází ke žloutnutí a postupně hnědnutí až červenání jehličí. Po odloupení kůry kmene při povrchu půdy je možné pozorovat pletivo prosáklé pryskyřicí, které je medově hnědé až tmavě hnědě zbarveno (tzv. smolení).

Infikované osivo může být zdrojem infekce semenáčků. U napadených semenáčků dochází k hnilobám hypokotylu v úrovni povrchu půdy nebo v jeho blízkosti a rostliny následně odumírají. Zdrojem infekce semenáčků může být i půda. Symptomy u semenáčků nejsou charakteristické a významně se neodlišují od padání rostlin způsobeného jinými faktory.

Z celosvětového hlediska představuje patogen *F.°circinatum* nebezpečí hlavně pro pěstování teplomilných druhů borovic. Patogen byl zavlečen do Evropy, kde působí problémy ve Španělsku a Portugalsku. Možnost zavlečení patogenu a vzniku škod nelze podceňovat ani ve středoevropských podmínkách včetně ČR, zejména při současné změně klimatu. *F.°circinatum* se v ČR nevyskytuje, což je potvrzeno každoročním úředním průzkumem od roku 2007.

Další informace o *F.°circinatum* jsou dostupné na Rostlinolékařském portálu http://eagri.cz/public/app/srs_pub/fytoportal/public/?k=0#rlp|so|choroby|detail:c18ccd9cbe2ba381e37b810d0cb762c7|popis

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ÚKZÚZ